

Validatierapport Kwaliteitszorg Onderzoek

Hogeschool van Amsterdam

Mei 2010

Deelcommissie VKO

- Prof. dr. P. Meurs (voorzitter)
- Drs. B. (Bart) van Bergen
- Drs. P. (Paul) van Roon
- Drs. P.M.M. (Paul) Rullmann
- Drs. M.A. (Marcel) de Haas (secretaris)

INHOUDSOPGAVE

Inleiding.....	3
1. Schets van de hogeschool.....	4
2. Bevindingen.....	6
2.1 <i>Structuur en samenhang in kwaliteitszorg</i>	6
2.2 <i>Randvoorwaarden voor kwaliteitszorg</i>	8
2.3 <i>Evaluaties van onderzoekseenheden</i>	9
2.4 <i>Verbeterbeleid</i>	10
3. Conclusie en aanbeveling.....	12
Bijlage 1 Instellingsbesluit VKO.....	12
Bijlage 2 Overzicht bestudeerd materiaal.....	17
Bijlage 3 Bezoekprogramma.....	17

Inleiding

De validatiecommissie kwaliteitszorg onderzoek (VKO) is begin 2009 door de voorzitter van de HBO-raad geïnstalleerd (zie instellingsbesluit, bijlage 1). De VKO maakt als onafhankelijke commissie onderdeel uit van het per 1 januari 2009 ingevoerde kwaliteitszorgstelsel voor onderzoek aan hogescholen, gebaseerd op het brancheprotocol kwaliteitszorg onderzoek (BKO). De taak van de VKO is het valideren van de kwaliteitszorgsystemen van de hogescholen, voor zover de kwaliteitszorg betrekking heeft op *onderzoek*. Kwaliteitszorg wordt daarbij gedefinieerd als "het systematische en dynamische geheel van beleid, organisatie, procedures, processen, en middelen, gericht op het permanente handhaven en verhogen van de kwaliteit van het onderzoek binnen de hogeschool, door middel van cyclisch evalueren en verbeteren".

Bij de installatie van de VKO is voor elke hogeschool - op basis van eigen voorkeuren - door de HBO-raad vastgelegd in welk jaar de validatie plaatsvindt. In de zo tot stand gekomen planning voor 2009-2015 is de Hogeschool van Amsterdam de vijfde door de VKO te valideren hogeschool. De VKO ontving daartoe op woensdag 10 maart 2010 het zelfevaluatierapport van de hogeschool met uitgebreide documentatie (zie overzicht in bijlage 2) ter bestudering en bespreking. Het validatiebezoek vond vervolgens plaats op 7 april 2010. Een deelcommissie vanuit de VKO sprak op die dag met het College van Bestuur, met management en staf en met lectoren en onderzoekers/docenten vanuit drie domeinen binnen de hogeschool (zie het volledige bezoekprogramma en de antecedenten van de deelcommissie vanuit de VKO in bijlage 3).

Nadat de voorzitter van de VKO een voorlopige mondelinge terugkoppeling had gegeven aan het eind van het bezoek heeft de VKO zich intern beraden op de definitieve rapportage. Van de VKO wordt verwacht dat zij bij elke hogeschool tot een op ontwikkeling en verbetering gerichte rapportage komt. Het gaat daarbij om een onderbouwde en genuanceerde kwalitatieve conclusie ten aanzien van het functioneren van het kwaliteitszorgsysteem in verschillende opzichten en op verschillende dimensies, en hierop gebaseerde aanbevelingen voor verbetering.

Op basis van haar bevindingen heeft de VKO de kwaliteitszorg met betrekking tot het onderzoek van de hogeschool **positief** gevalideerd. Deze rapportage geeft daarvoor een nadere onderbouwing. In hoofdstuk 1 wordt een schets gegeven van de hogeschool, in algemene zin en meer toegespitst op de missie, organisatie en omvang van het onderzoek. Hoofdstuk 2 beschrijft de bevindingen en beoordelingen van de VKO aan de hand van de vier validatievragen zoals deze zijn vastgelegd in het basisdocument kwaliteitszorg onderzoek 2009-2015 (zie www.vkohogescholen.nl). In hoofdstuk 3 sluit de VKO af met haar conclusie en aanbeveling.

1. Schets van de hogeschool

De Hogeschool van Amsterdam (HvA) is in 1992/1993 voortgekomen uit een fusie tussen twee voormalige instellingen voor hoger onderwijs in Amsterdam. In 2004 fuseerde de HvA vervolgens met de Hogeschool voor Economische Studies (HES) en ging ze een intensieve samenwerking op bestuurlijk niveau aan met de Universiteit van Amsterdam. Anno 2010 telt de HvA ruim 38.000 studenten en ruim 3000 medewerkers en is zij samen met de UvA de grootste onderwijsinstelling van Nederland.

De HvA biedt 83 opleidingen aan, waaronder 68 bachelors, 12 masters en 3 associate degrees. Tot 2009 waren deze opleidingen ondergebracht bij 14 instituten. In 2006 is de HvA begonnen met een proces van domeinvorming dat heeft geresulteerd in het per september 2008 opgaan van deze instituten in zeven domeinen, te weten: 1) Beweging, Sport en Voeding, 2) Economie en Management, 3) Gezondheid, 4) Maatschappij en Recht, 5) Media, Creatie en Informatie, 6) Onderwijs en Opvoeding en 7) Techniek. Elk domein wordt aangestuurd door een domeinvoorzitter. Deze is integraal verantwoordelijk voor het beleid en de uitvoering van zowel onderwijs als onderzoek binnen het domein. Een belangrijk uitgangspunt voor de HvA is dat de verantwoordelijkheden en bevoegdheden laag in de organisatie worden gelegd.

De missie van de HvA is drieledig. In de eerste plaats wil de HvA studenten opleiden tot 'all round professionals', die zich met grote mate van zelfstandigheid verder kunnen specialiseren. Daarnaast stelt de HvA zich ten doel studenten op te leiden tot maatschappelijk betrokken en zelfbewuste burgers die bijdragen aan de democratische samenleving. Ten derde stelt de HvA de ontwikkeling van de individuele student centraal en richt zij zich op de ontplooiing van individuele talenten. Deze drie doelstellingen, gericht op de ontwikkeling van de economie, de samenleving en het individu, liggen ten grondslag aan de ambitie om de aantrekkelijkste hogeschool van Nederland te willen zijn.

Het praktijkgerichte onderzoek van de HvA kent een viertal functies, te weten:

- het leveren van een bijdrage aan kennis;
- het opbouwen en versterken van een netwerk om kennis te kunnen laten circuleren;
- het versterken van de professionalisering van docenten;
- de opleiding en vorming van studenten.

Dit onderzoek wordt uitgevoerd binnen onderzoeksprogramma's waarin een of meerdere lectoraten zijn ondergebracht. De domeinen hebben het onderzoek georganiseerd op een manier die het beste past bij dat domein. In sommige domeinen zijn de onderzoeksprogramma's ondergebracht in een kenniscentrum, in andere domeinen sluiten de onderzoeksprogramma's direct aan bij één of meerdere opleidingen. Ook verkeren de domeinen in verschillende opbouwfasen van hun onderzoeksprogramma's.

In 2009 heeft de HvA ruim 7,8 miljoen euro aan inkomsten voor onderzoek gerealiseerd, waarvan 5 miljoen uit de lump sum financiering van rijkswege. Bij het onderzoek waren in dat jaar 30 (15,3 fte) lectoren, 154 (50,5 fte) docenten en andere onderzoekers en 40 (20,0 fte) promovendi betrokken. Daarnaast participeerden naar schatting 477 studenten in het onderzoek.

In 2008 is de notitie *Kwaliteitszorgsysteem onderzoek HvA* vastgesteld. Daarbij werd afgesproken om het systeem na een jaar te evalueren, op basis van de eerste ervaringen met het systeem, de ontwikkelingen van landelijke kaders (HBO-raad, VKO) en de uitkomsten van de eigen audit. In het voorjaar van 2009 heeft het CVB een brede externe commissie ingesteld om hogeschoolbreed het onderzoek van de HvA te beoordelen. Deze commissie bestond uit drie kernleden en zeven domeinleden (voor elk domein een lid) en werd tevens gevraagd te adviseren over de strategische onderzoekslijnen alsmede de kwaliteitszorg van het onderzoek. Het rapport is in november 2009 gepubliceerd waarbij zowel op het niveau van de hogeschool als de afzonderlijke domeinen is gerapporteerd.

Een van de vervolgtrajecten van het rapport heeft betrekking op het kwaliteitszorgsysteem zelf. Daartoe is een kleine commissie (commissie de Vos) in het leven geroepen die zich onder meer richt op de ontwikkeling van een set aan kwaliteitsindicatoren voor onderzoek. Deze commissie bestaat uit drie lectoren en twee beleidsmedewerkers van de bestuursstaf. Medio 2010 zal deze commissie haar werk hebben afgerond.

2. Bevindingen

De VKO kon beschikken over een uitgebreide documentatie in de vorm van het zelfevaluatierapport met een twaalfstal bijlagen (zie bijlage 2). Het totaal bood de commissie een zeer compleet beeld van de HvA in het algemeen en van haar onderzoek en kwaliteitszorg in het bijzonder. Door de bestudering van de stukken was de VKO vooral benieuwd in hoeverre de beschreven kwaliteitszorg ook daadwerkelijk in 'hart en ziel' van de organisatie zou zitten. De open en enthousiaste gesprekken die de VKO tijdens haar validatiebezoek mocht voeren hebben zeer verhelderend gewerkt. Deze gesprekken hebben kleur gegeven aan het beeld dat de commissie vooraf had verkregen op basis van de uitstekend verzorgde documentatie.

Conform het basisdocument dient de VKO de volgende vier validatievragen te beantwoorden:

1. Is er sprake van voldoende structuur en samenhang in de kwaliteitszorg van de hogeschool (ten aanzien van onderzoek)?
2. Zijn er voldoende randvoorwaarden voor de uitvoering van de kwaliteitszorg (ten aanzien van onderzoek)?
3. Worden de onderzoeksevaluaties op deskundige en onafhankelijke wijze uitgevoerd en conform de brancheafspraken hierover?
4. Worden evaluaties gebruikt voor de handhaving en verbetering van de kwaliteit van het onderzoek en de organisatie?

Hieronder structureert de commissie haar bevindingen aan de hand van deze vier vragen in respectievelijk de paragrafen 2.1, 2.2, 2.3 en 2.4. Elk van deze vier paragrafen sluit af met mogelijkheden voor verbetering op de voor de validatievraag relevante onderwerpen.

2.1 Structuur en samenhang in kwaliteitszorg

De HvA beschrijft in haar documentatie in feite zowel een kwaliteitszorgsysteem in *bredere* als in *smallere* zin. Het systeem in *smallere* zin richt zich op de evaluatiecyclus van het onderzoek binnen de domeinen. Deze maakt als deelcyclus onderdeel uit van het kwaliteitszorgsysteem in *bredere* zin, waarin ook de beleidscyclus, de cyclus van persoonlijk functioneren en beoordelen en de evaluatie van de kwaliteitszorgcyclus zijn opgenomen.

Over de structuur en de samenhang van het kwaliteitszorgsysteem in *smallere* zin oordeelt de VKO zeer positief. Het systeem komt doordacht en geloofwaardig over. Binnen het systeem worden drie onderling samenhangende momenten onderscheiden: de externe evaluatie (eens per zes jaar), het jaarverslag en de midterm review (eens per zes jaar en drie jaar voor/na de externe evaluatie). De VKO heeft kunnen vaststellen dat er sprake is van een goede inbedding van dit systeem binnen de domeinen en lectoraten.

Vrijwel unaniem vinden de betrokkenen die door de commissie zijn ondervraagd dat het systeem de noodzakelijke houvast, focus en richting geeft. De HvA heeft hoog ingezet door de hogeschoolbrede aanpak van de onderzoeksevaluaties met een betrekkelijk zware auditcommissie. Die hoge inzet heeft tot een positief resultaat geleid (zie ook 2.2, 2.3 en 2.4). De HvA heeft de VKO helder aangegeven dat de hogeschoolbrede aanpak de voorkeur genoot uit efficiency-overwegingen, maar dat vooral ook het creëren van urgentie, het garanderen van de kwaliteit van de externe auditcommissie, de mogelijkheid tot vergelijken en het delen van good practices als voordelen werden gezien. De gegeven toelichting heeft de VKO overtuigd.

Ook over het kwaliteitszorgsysteem in *bredere* zin oordeelt de VKO positief. Hierbij moet worden aangetekend dat zij geen uitgebreide aandacht heeft geschonken aan het in de praktijk functioneren van de beleidscyclus en de cyclus van functioneren en beoordelen. Dit heeft de VKO niet tot haar taakstelling gerekend. Wel heeft ze een positieve indruk gekregen van de onderlinge samenhang tussen de vier cycli. De relevante documenten en formats geven blijk van een consistente lijn, beredeneerd vanuit de missie van de HvA, in het algemeen en ten aanzien van onderzoek in het bijzonder. Het is ook helder langs welke lijnen de kwaliteitszorg en de verantwoording over resultaten verloopt.

Verder bestaat er een duidelijke samenhang tussen de kwaliteitszorgsystemen voor onderwijs en onderzoek. Zij zijn geënt op dezelfde visie en systematiek. De kwaliteit en 'accreditatiewaardigheid' van opleidingen wordt bij de HvA ook eens per drie jaar beoordeeld, afwisselend door een interne audit en een externe beoordeling door een VBI. In de beoordeling van de kwaliteit van onderwijs is de doorwerking van het onderzoek in het onderwijs opgenomen en daarbij de kwaliteit van docenten ten aanzien van het verrichten van onderzoek, het verzorgen van onderwijs over onderzoek en het bijdragen aan curriculumontwikkeling op basis van de actuele stand van binnen het kennisdomein. De HvA kent een samenhangend stelsel van tevredenheidmetingen bij studenten, docenten, alumni en werkgevers waarvan de resultaten ook informatie geven over de wisselwerking tussen onderzoek en onderwijs.

Mogelijkheden voor verbetering

De VKO oordeelt dus positief over de kwaliteitszorg voor het onderzoek aan de HvA. Het is erg belangrijk dat in de doorontwikkeling van het systeem meer accent komt te liggen op concrete kwaliteitscriteria. De VKO juicht het daarom van harte toe dat met de *Commissie de Vos* een traject is ingegaan om tot explicitering en concretisering van dergelijke indicatoren te komen, zowel hogeschoolbreed als per domein. Daarnaast is de VKO van mening dat de betrokkenheid van onafhankelijke stakeholders uit de beroepspraktijk bij de kwaliteitszorg van het onderzoek zou moeten worden vergroot. Het is de commissie duidelijk geworden dat de HvA het belang hiervan erkent en zoekende is naar een adequate invulling, bijvoorbeeld in de vorm van werkveldcommissies.

2.2 Randvoorwaarden voor kwaliteitszorg

De visie van de HvA is dat werken aan kwaliteit integraal onderdeel is van alle functies binnen de hogeschool. Conform deze visie worden voor de kwaliteitszorg als zodanig slechts op heel beperkte schaal extra mensen en middelen ingezet die zich uitsluitend op kwaliteitszorg richten. De VKO heeft de indruk dat deze inzet niettemin voldoende is. Zowel op centraal niveau als in de domeinen zijn kwaliteitszorgmedewerkers aangesteld die het management adviseren en ondersteunen. Deze medewerkers stemmen hun werkzaamheden af binnen het interne kwaliteitszorgnetwerk.

Er is breed draagvlak voor het kwaliteitszorgsysteem en de lectoren, onderzoekers en domeinvoorzitters zijn er actief bij betrokken. Dit geldt overigens vooral voor het kwaliteitszorgsysteem in smallere zin, de relatie met de overige cycli binnen het bredere systeem wordt niet door een ieder in dezelfde mate herkend. Dit aspect verdient aandacht.

Mogelijkheden voor verbetering

De VKO is van oordeel dat de randvoorwaarden voor de kwaliteitszorg binnen de HvA gunstig zijn. De hogeschoolbrede aanpak van de onderzoeksevaluaties heeft de organisatie op scherp gezet en de urgentie van onderzoekskwaliteit benadrukt. Door nu (terecht) zoveel aandacht te besteden aan de kwaliteit van het onderzoek, is het risico aanwezig dat als de prioriteit vermindert, de aandacht voor de kwaliteit van het onderzoek verslapt. Het is naar het oordeel van de VKO daarom van cruciaal belang dat de huidige spanningsboog wordt vastgehouden en de aandacht niet afneemt met het verstrijken van de tijd. Ze raadt het College aan om nu al te communiceren over het eerstvolgende evaluatiemoment, de midtermreview en deze ook HvA breed te benaderen. Zodoende weten de betrokkenen wat het volgende moment van evaluatie en beoordeling is en kunnen zij daarop anticiperen en sturen.

Verder is het de VKO opgevallen dat er hoge verwachtingen bestaan van het werk van de eerdergenoemde commissie de Vos. Dit is enerzijds positief te noemen omdat het aangeeft dat de wens tot verdere verbeteringen in het kwaliteitszorgsysteem breed wordt onderschreven, maar draagt anderzijds het risico van een afwachtende houding binnen de rest van de organisatie. Daarom is blijvende aandacht nodig voor de communicatie vanuit deze commissie en voor het doen landen van de uitkomsten binnen de domeinen. Tevens is het van belang dat de domeinen in de tussentijd werk blijven maken van de kwaliteit van hun onderzoeksprogramma's en een rol blijven spelen bij de ontwikkeling van het kwaliteitszorgsysteem van de HvA.

2.3 Evaluaties van onderzoekseenheden

Zoals in 2.1 al aangegeven oordeelt de VKO positief over het evaluatiesysteem voor onderzoek. De BKO brancheafspraken zijn hierin goed herkenbaar. In de zesjaarlijkse externe evaluatie wordt het onderzoek getoetst op elk van haar functies: kennisontwikkeling, doorwerking naar de opleiding, professionalisering van docenten en doorwerking naar het werkveld. De jaarverslagen van de zes voorgaande jaren vormen samen input voor de zelfevaluatie. In het jaarverslag wordt gerapporteerd over de onderzoeksinput en de resultaten van onderzoek. Ook geeft het jaarverslag informatie over de organisatie en andere randvoorwaarden rondom het onderzoek. De zesjaarlijkse midterm review is een evaluatie door een interne evaluatiecommissie en heeft tot doel om de voortgang en verbetervoornemens naar aanleiding van de laatste externe evaluatie te toetsen/monitoren. Ten behoeve van deze toetsing schrijft het onderzoeksprogramma eveneens een zelfevaluatie. De inhoud, het niveau en de werkwijze van de externe evaluatie zijn leidraad voor de midtermreview.

In het voorjaar van 2009 heeft dus een HvA-brede onderzoeksaudit als nulmeting plaatsgevonden waarmee de hogeschool zicht wilde krijgen op de stand van al het praktijkgerichte onderzoek binnen de HvA in het licht van haar onderzoeksmissie. Daarbij wilde het College tevens het nog jonge kwaliteitszorgsysteem zelf testen met het oog op de verdere doorontwikkeling. Men is zich bewust van het feit dat het een 'ongoing-proces' is dat naar verwachting over een jaar of drie uitontwikkeld zal zijn.

Mogelijkheden voor verbetering

Het is een goed besluit geweest om de externe commissie te vragen naast domeinspecifieke ook hogeschoolbrede aanbevelingen te doen ten aanzien van onderzoeksorganisatie, -beleid en kwaliteitszorg. De aanbevelingen die de commissie heeft gedaan voor de verbetering van de kwaliteitszorg worden door de VKO onderschreven. Daarbij springen twee aan elkaar gerelateerde verbeterpunten het meest in het oog. Ten eerste geeft de auditcommissie aan dat het niet gelukt is om een cijfermatige beoordeling van allerlei aspecten van het onderzoek te geven. Ten tweede zouden de zelfevaluaties meer concrete en feitelijke informatie moeten geven over activiteiten en resultaten. De VKO zou deze punten met elkaar willen verbinden en willen pleiten voor een beoordelingskader dat richtinggevend kan zijn voor zowel zelfevaluatie als externe evaluatie. Hiervoor is van belang dat meer concrete indicatoren worden ontwikkeld. De VKO juicht het daarom van harte toe dat de eerder genoemde commissie de Vos de opdracht heeft meegekregen dergelijke indicatoren te ontwikkelen zowel HVA-breed als per domein.

2.4 Verbeterbeleid

De externe commissie heeft, naast de zeven domeinspecifieke rapportages, een algemene rapportage opgeleverd met conclusies en aanbevelingen voor de HvA als geheel. De onderzoeksaudit heeft de HvA daarmee een zeer waardevolle bijdrage aan de verdere ontwikkeling van de onderzoeksfunctie opgeleverd. Het rapport geeft een goed beeld van de fase waarin het HvA onderzoek zich anno 2009 bevindt en van de verdere keuzes die gemaakt kunnen worden bij het vervullen van de vier onderzoeksfuncties. De onderzoeksaudit lijkt ervoor te hebben gezorgd dat de discussie over de (nog) te maken keuzes in de domeinen en HvA-breed in een stroomversnelling is gekomen. Sinds het rapport verschenen is, wordt er HvA-breed en in de domeinen uitwerking gegeven aan de adviezen van de auditcommissie. Zo heeft het CvB op basis van de algemene rapportage een zevental beleidskwesties geformuleerd waarover een HvA breed standpunt moet worden ingenomen. Over enkele van deze punten zijn inmiddels al concrete afspraken gemaakt.

Mogelijkheden voor verbetering

De VKO is onder de indruk van het kritische gehalte van het externe evaluatierapport. Het rapport is zeer duidelijk op ontwikkeling en verbetering gericht en de commissie spaart de domeinen de roede beslist niet. Opvallend is dat domeinvoorzitters, lectoren en onderzoekers de rapporten tijdens de gesprekken met de VKO als minder kritisch uitleggen dan de VKO dat doet. Hoewel de VKO geneigd is deze houding positief op te vatten als een vorm van zelfvertrouwen, wil ze de hogeschool graag meegeven dat dit niet mag leiden tot het relativeren van de in het rapport genoemde verbeterpunten. Dit geldt met name voor de verbeterpunten die op het niveau van de domeinen zijn geformuleerd. Het gevaar bestaat dat met het abstraheren van noodzakelijke verbeteringen naar het niveau van de zeven hogeschoolbrede beleidskwesties, de domeinspecifieke verbeterpunten naar de achtergrond verdwijnen.

De VKO onderschrijft overigens de door het College uit het evaluatierapport gedestilleerde kwesties. Aanvullend meent de VKO echter dat ook een aantal randvoorwaardelijke vraagstukken in de discussies moet worden meegenomen. Het valt haar op dat de financiële en personele aspecten van het onderzoek niet expliciet zijn geagendeerd, terwijl deze in de vraaggesprekken dominant naar voren kwamen. Ten aanzien van de inzet van financiële middelen is het volgens de VKO van belang gericht beleid te ontwikkelen ten aanzien van het verwerven van inkomsten uit tweede en derde geldstromen. Dit thema dient mede gekoppeld te worden aan het meer inhoudelijke vraagstuk rond de onafhankelijkheid van onderzoek, maar ook aan de rol die de nog te ontwikkelen kwaliteits- en prestatie-indicatoren zouden kunnen krijgen bij de verdeling van middelen. Verder is een interessante kwestie in hoeverre domeinoverstijgend onderzoek zou kunnen worden gestimuleerd via het financiële verdeelmodel.

Voor wat betreft de personele kant zou naar het oordeel van de VKO de scholing van docenten met het oog op het kunnen verrichten van onderzoek een belangrijk onderwerp van beleid moeten zijn. Een dergelijke scholing zou tot meer dwingend beleid gemaakt moeten worden. Meer in het algemeen zou aandacht moeten uitgaan naar het loopbaanperspectief van de onderzoeker binnen de HvA en de mogelijkheden die de samenwerking met de UvA daarbij biedt in de vorm van dubbelaanstellingen en/of promotietrajecten.

3. Conclusie en aanbeveling

De VKO heeft veel waardering voor het kwaliteitszorgsysteem van onderzoek zoals dat bij de Hogeschool van Amsterdam is ontwikkeld en nog in ontwikkeling is. De gesprekken die de VKO tijdens haar bezoek mocht voeren hebben duidelijk gemaakt dat de kwaliteitszorg goed is ingebed in de domeinen en daarbinnen de lectoraten. Het vastgelegde beleid wordt breed ervaren als een richtinggevend kader dat enerzijds houvast en focus geeft en anderzijds voldoende ruimte biedt voor het specifieke van elk domein. Voor de volgende fase is van belang dat een meer normatief kader ontstaat met concrete indicatoren voor kwaliteit en prestaties. Daarin zou het oordeel van de beroepspraktijk een grote rol moeten hebben, hetgeen vraagt om een sterkere betrokkenheid van stakeholders in het kwaliteitszorgsysteem. Voor deze verbeterpunten geldt overigens dat het besef bij de hogeschool duidelijk aanwezig is en dat al actief naar oplossingen wordt gezocht.

De wijze waarop de externe evaluaties in de nulmeting als een hogeschoolbrede audit zijn aangepakt dwingt respect af. Deze aanpak heeft de betrokkenheid bij onderzoek en kwaliteit vergroot en de urgentie van kwaliteitszorg versterkt. Men heeft veel geleerd van het proces, niet in de laatste plaats over de identiteit van de hogeschool. Het is volgens de VKO erg belangrijk dat de 'spanningsboog' wordt vastgehouden tot de geplande midtermreview in 2012. Die volgende stap verdient naar het oordeel van de VKO overigens wederom een hogeschoolbrede aanpak.

De HvA heeft bewust hoog inzet met een zware externe auditcommissie die het onderzoek in de breedte van de hogeschool uiterst consciëntieus onder de loep heeft genomen. Het heeft geresulteerd in een kritisch doch constructief rapport met zowel hogeschoolbrede als domeinspecifieke aanbevelingen voor kwaliteitsverbetering. De hogeschool heeft het rapport omarmd en tijdens het bezoek van de VKO was men volop doende de aanbevelingen handen en voeten te geven door middel van discussie over de gewenste verbetermaatregelen. Hierbij moet wel worden voorkomen dat de domeinspecifieke aanbevelingen in de aandacht voor hogeschoolbrede maatregelen te zeer naar de achtergrond geraken. Die neiging bestaat enigszins.

Het CvB heeft uit de onderzoeksaudit een zevental algemene beleidsvragen gedestilleerd die leidend moeten zijn bij de verdere ontwikkeling van het onderzoek binnen de hogeschool. De VKO onderschrijft de geselecteerde beleidsvragen maar adviseert het College om ook de meer randvoorwaardelijke aspecten van onderzoek tot onderwerp van beleid te maken. De inzet van mensen en middelen loopt als een rode draad door de vraagstukken heen en vraagt om een gerichte inzet van de zijde van het College.

Op basis van bovenstaande heeft de VKO er vertrouwen in dat het door de hogeschool gehanteerde kwaliteitszorgsysteem in algemene zin leidt tot het permanente bewaken en

verbeteren van het onderzoek en de organisatie van dat onderzoek. Ze complimenteert de HVA voor hetgeen is bereikt en moedigt aan om met dezelfde inzet en hetzelfde enthousiasme op de ingeslagen weg verder te gaan. Ten slotte spreekt de VKO de hoop uit dat deze rapportage daarbij van waarde kan zijn.

Bijlage 1 Instellingsbesluit VKO

Het bestuur van de HBO-raad, vereniging van hogescholen,

gelet op het door de vereniging in 2008 vastgestelde *basisdocument kwaliteitszorgstelsel ten aanzien van het onderzoek aan hogescholen* (hieronder verder aangeduid als *basisdocument*) als nadere uitwerking van het in 2007 vastgestelde *brancheprotocol kwaliteitszorg onderzoek*

BESLUIT

Artikel 1: Instelling

1. Er is met ingang van 23 maart 2009 een validatiecommissie kwaliteitszorg onderzoek, hierna te noemen VKO.
2. De VKO is ingesteld voor de periode 2009-2015.

Artikel 2: Samenstelling

1. De VKO bestaat uit zeven leden, waaronder de voorzitter en de vicevoorzitter.
2. De volgende leden zijn door de HBO-raad benoemd:
  - Prof. dr. P.L. (Pauline) Meurs (voorzitter);
  - Prof. dr. F.A. (Frans) van Vught (vicevoorzitter);
  - Drs. B. (Bart) van Bergen (lid);
  - Dr. C.M. (Tini) Hooymans (lid);
  - Drs. P.M. (Paul) van Roon (lid);
  - Drs. P.M.M. (Paul) Rullmann (lid);
  - Prof. dr. H.W. (Henk) Volberda (lid).
3. De HBO-raad voorziet in het secretariaat van de VKO.

Artikel 3: Taak en werkwijze

1. De taak van de VKO is het zesjaarlijkse evalueren en valideren van de kwaliteitszorgsystemen van hogescholen op het aggregatieniveau van de instelling, voor zover de kwaliteitszorg betrekking heeft op het (praktijkgerichte) onderzoek van de hogeschool.
2. De VKO hanteert het in het basisdocument beschreven validatiekader bij het valideren van de kwaliteitszorg van elke hogeschool en komt onafhankelijk en objectief tot een validatiebesluit.
3. De VKO komt op basis van haar evaluerende activiteiten tevens tot analyses en aanbevelingen voor verdere verbetering van het kwaliteitszorgsysteem van de hogeschool.
4. De VKO baseert haar validatiebezoek op een door de hogeschool uitgevoerde zelfevaluatie. Het basisdocument specificeert de eisen die aan zelfevaluatie en validatiebezoek inclusief de op te leveren rapportages worden gesteld.
5. De VKO bepaalt haar eigen procedures en werkwijze ten aanzien van het validatiebezoek, de validatie en de oplevering van de rapportages binnen de kaders van het basisdocument.

6. De VKO brengt op basis van elk validatiebezoek een openbaar validatierapport uit zoals bedoeld in het basisdocument, nadat hoor en wederhoor heeft plaatsgevonden.
7. Indien de VKO tot een *voorwaardelijke* validatie heeft geoordeeld worden afspraken gemaakt voor een vervolvalidatie binnen een termijn van twee jaar. Daarop baseert de VKO of sprake is van *onvoorwaardelijke* validatie of dat geen validatie wordt verleend.

Artikel 4: Rapportage en informatievoorziening

1. De besturen van de hogescholen dragen er zorg voor dat elk rapport van een externe evaluatiecommissie als bedoeld in het bovengenoemde basisdocument, vergezeld van het eventuele bestuursstandpunt over dat rapport, binnen een maand na het openbaar maken van het rapport ter kennis van de VKO wordt gebracht.
2. De besturen van de hogescholen dragen er zorg voor dat een gedocumenteerd zelfevaluatie-rapport tijdig ter beschikking wordt gesteld aan de VKO en dat een validatiebezoek kan plaatsvinden, beide conform de kaders die daaraan door middel van het basisdocument zijn gesteld en de procedures die binnen die kaders door de VKO worden opgesteld.
3. De VKO draagt er zorg voor dat elk validatierapport ter beschikking wordt gesteld aan de HBO-raad en de Minister van OCW.
4. De VKO draagt er zorg voor dat de door haar ontvangen externe *evaluatie*rapporten vanuit de hogescholen alsmede de door haar zelf gepubliceerde *validatie*rapporten vrij verkrijgbaar zijn via de website van de VKO.

Artikel 5: Geldmiddelen

1. De basisinfrastructuur van de VKO (t.b.v. secretariaat, communicatie en algemene vergaderingen) wordt gefinancierd met de jaarlijks te indexerende doelcontributie van de hogescholen.
2. De reëel gemaakte kosten (honoraria en reiskosten van de betreffende deelcommissie VKO) per validatie worden via de HBO-raad bij de betreffende hogeschool in rekening gebracht.
3. De VKO-leden ontvangen via de HBO-raad een jaarlijkse vergoeding op basis van het aantal verrichte validaties en bijgewoonde VKO vergaderingen.

Artikel 6: Planning

1. De validaties door de VKO vinden plaats in de volgende vastgestelde volgorde:
2009: Hogeschool Utrecht, Gerrit Rietveld Academie, Hogeschool Zuyd;
2010: Hogeschool van Beeldende Kunsten Muziek en Dans, Hogeschool van Amsterdam, De Haagse Hogeschool, Hogeschool INHOLLAND, Hogeschool voor de Kunsten Utrecht, Hanzehogeschool Groningen;
2011: Fontys Hogescholen, Hogeschool Leiden, Aeres Groep, Gereformeerde Hogeschool Zwolle, Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, Saxion Hogescholen;
2012: Hogeschool Zeeland, Interactum (Hogeschool IPABO, Marnix Academie, Hogeschool Domstad, Iselinge Hogeschool, Hogeschool De Kempel en Katholieke PABO Zwolle);

- Hogeschool Edith Stein separaat), Noordelijke Hogeschool Leeuwarden, Stenden Hogeschool, Hogeschool Helicon, Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten;
- 2013: Codarts Hogeschool voor de Kunsten, Van Hall Larenstein, Hogeschool Rotterdam, NHTV internationale hogeschool Breda, ArtEZ hogeschool voor de kunsten, Windesheim;
- 2014: Avans Hogeschool, Design Academy Eindhoven, Driestar educatief, HAS Den Bosch, Christelijke Hogeschool Ede, Hotelschool Den Haag.
2. Van deze planning kan alleen worden afgeweken in uitzonderlijke situaties. VKO, HBO-raad en betreffende hogescho(o)l(en) treden met elkaar in overleg indien volgens een van deze partijen sprake is van een situatie die wijziging in de planning noodzakelijk maakt. Het bestuur van de HBO-raad stelt de gewijzigde planning vast en communiceert deze via de geëigende kanalen.
  3. De specifieke planning per validatietraject wordt in overleg tussen VKO en hogeschool gemaakt, e.e.a. conform de procedures van de VKO.

Artikel 7: Evaluatie

1. Na twee jaar (gerekend vanaf de eerste validatie) zal het overkoepelende kwaliteitszorgstelsel -en daarbinnen de rol en het functioneren van de VKO- worden geëvalueerd op basis van de opgedane ervaringen. Hierop wordt mede gebaseerd of en welke eventuele tussentijdse aanpassingen in samenstelling, organisatie en werkwijzen nodig zijn.
2. Ruim voor het aflopen van de periode waarop dit instellingsbesluit betrekking heeft zal het stelsel -en daarbinnen de rol en het functioneren van de VKO - worden geëvalueerd met het oog op de vormgeving en invulling van de kwaliteitszorg t.a.v. onderzoek in de erop volgende periode.

Den Haag, 23 maart 2009

D. Terpstra,
voorzitter HBO-raad

Bijlage 2 Overzicht bestudeerd materiaal

1. Zelfevaluatie voor VKO
2. Instellingsplan
3. Definities gegevensverzameling HBO-raad
4. Addendum bij de convenanten, paragraaf onderzoek
5. Kwaliteitszorgsysteem onderzoek HvA
6. Procedures en regelingen (Bijzonder) Lectoraten en (Bijzonder) Lectoren
7. Functionerings- en beoordelingssysteem HvA
8. Regeling medefinanciering promotietrajecten
9. Regeling monitoring promotietrajecten
10. Rapportage onderzoeksaudit
11. Opdracht aan de auditcommissie
12. Programma's site visits
13. Beleidsvragen n.a.v. onderzoeksaudit

Bijlage 3 Bezoekprogramma

van	tot	
09.00	09.45	<p><i>Welkom en presentatie vanuit de hogeschool</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Prof. dr. D.C. (Dymph) van den Boom (lid CvB) • Drs. P.W. (Paul) Doop (lid CvB) • Dr. K. (Karel) van der Toorn (voorzitter CvB) • Dr. J.W.M. (Dymph) van Outersterp (beleidsadviseur onderzoek)
09.45	11.00	<i>Besloten vergadering VKO</i>
11.00	12.00	<p><i>Vraaggesprek VKO met CvB/centrale staf:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Prof. dr. D.C. (Dymph) van den Boom (CvB portefeuillehouder onderzoek) • Dr. J.W.M. (Dymph) van Outersterp (beleidsadviseur onderzoek) • Dr. Ir. B.J.A. (Ben) Kröse (voorzitter Raad van Lectoren)
12.05	13.00	<p><i>Vraaggesprek VKO met domein Techniek:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Drs. G.R.M. (Gerard) van Haarlem (domeinvoorzitter) • M. (Maud) Walraven (beleidsmedewerker) • Dr. D.A. (Dick) van Damme (lector logistiek) • Drs. ing. E.L.A. (Ed) Schrikkema (docent/onderzoeker lectoraat technisch innoveren en ondernemen) • Dr. P.G. (Peter) de Bois (lector meervoudig intensief ruimtegebruik) • Ir. R.J. (Robert Jan) de Boer (lector aviation engineering)
13.00	13.50	<i>Besloten vergadering VKO/lunch</i>
13.50	14.45	<p><i>Vraaggesprek VKO met domein Gezondheid</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Dr. R. (Rien) de Vos (domeinvoorzitter) • Dr. W.J.M. (Wilma) Scholte op Reimer (lector evidence based nursing) • Dr. R.J.J. (Raoul) Engelbert (lector zorg op maat) • Dr. M. (Martin) van der Esch (docent/onderzoeker lectoraat zorg op maat) • Dr. C.H.M. (Corine) Latour (docent/onderzoeker lectoraat evidence based nursing en programma-manager HBO-V)
14.50	15.45	<p><i>Vraaggesprek VKO met domein Maatschappij en Recht</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Drs. W.W. (Willem) Baumfalk (domeinvoorzitter) • Drs. W.P. (Wilfred) Diekmann (hoofd Kenniscentrum DMR) • Dr. L.W.C. (Louis) Tavecchio (lector vraaggerichte methodiekontwikkeling) • Dr. L. (Leonieke) Boendermaker (lector jeugdzorg) • Dr. Ir. M.H. (Rick) Kwekkeboom (lector community care) • Mr. Dr. C.L. (Niel) Hoogwerf (docent-onderzoeker)
15.45	16.40	<i>Besloten vergadering VKO</i>
16.40	17.15	<p><i>Mondelinge terugkoppeling</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Prof. dr. D.C. (Dymph) van den Boom (lid CvB) • Drs. P.W. (Paul) Doop (lid CvB) • Dr. K. (Karel) van der Toorn (voorzitter CvB) • Dr. J.W.M. (Dymph) van Outersterp (beleidsadviseur onderzoek) • Dr. Ir. B.J.A. (Ben) Kröse (voorzitter Raad van Lectoren)
18.00	20.00	<i>Besloten vergadering VKO/diner buiten de hogeschool</i>

Antecedenten VKO deelcommissie

Prof. dr. P.L. (Pauline) Meurs (voorzitter)

Hoogleraar Bestuur van de Gezondheidszorg, Erasmus Universiteit. Voorzitter ZonMW. Lid eerste kamer voor de PvdA.

Drs. B. (Bart) van Bergen (lid)

Technisch adviseur medische universiteiten Vietnam inzake de ontwikkeling van Centers of Excellence. Oud-faculteitsdirecteur Hogeschool van Arnhem en Nijmegen. Oud-voorzitter sectoraal adviescollege hgzo.

Drs. P.M. (Paul) van Roon (lid)

Oud-Directeur Beleid bij FME-CWM. Voorzitter STENIM (stichting energie inkoop metalektro); Lid bestuur Stichting Handelsland NL

Drs. P.M.M. (Paul) Rullmann (lid)

Lid CvB TU Delft. Lid Commissie tussentijdse evaluatie lectoren en kenniskringen. Oud lid CvB Hogeschool Haarlem.

Drs. M.A. (Marcel) de Haas (secretaris)

Projectmanager Kwaliteitszorg Onderzoek HBO-raad. Voorheen adjunctdirecteur Onderwijsvisitaties HBO-raad, manager Beleid, Kwaliteit en IR Hogeschool INHOLLAND en onderzoeker Universiteit Leiden.